

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету
Микола ДЄДКОВ
» _____ 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK15 Історія основної іноземної мови

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»

спеціальність _____ 035 Філологія

галузі знань _____ 03 Гуманітарні науки

ступінь вищої освіти _____ бакалавр

2024 рік

програма з дисципліни «Історія основної іноземної мови»
спеціальності 035 Філологія,
освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
англійська»

Розробник: Еліна КУЩ, доцентка кафедри «Іноземна філологія та переклад», кандидатка
філологічних наук, доцентка

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024

Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО

_____ 2024

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
(найменування факультету)

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ
_____ 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

2.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	1	1
Змістових модулів	2	2
Семестр	4	4
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
<i>лекції</i>	14	4
<i>практичні</i>	-	-
<i>лабораторні</i>	-	-
<i>семінарські</i>	14	2
з них самостійної роботи:	62	84
Занять на тиждень	4	-/-
Індивідуальні завдання	-	-
Форма контролю	іспит	
Курсова робота (проєкт) (загальний обсяг)	-	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Історія основної іноземної мови» є формування у студентів загальної мовної (знання англійської мови, її системи та підсистем) та професійної компетенції (знання особливостей еволюції фонетичної, лексичної, граматичної підсистем мови в давньоанглійський, середньоанглійський та новоанглійський періоди; вміння визначати особливості взаємодії англійської мови з германськими та іншими мовами світу).

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями навчальної дисципліни є вивчення генеалогічної класифікації індоєвропейських та германських мов; опанування фонетичної та фонологічної системи мови в давньоанглійський та середньоанглійський період розвитку мови; засвоєння та порівняння граматичної системи, граматичних категорій частин мови у давньоанглійський, середньоанглійський і новоанглійський періоди; з'ясування екстралінгвальних та лінгвальних факторів формування та розвитку словникового складу англійської мови у давньоанглійський, середньоанглійський та новоанглійський періоди; ознайомлення з історією розвитку, культурною спадщиною, традиціями народів-носіїв англійської мови.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: «Вступ до загального та германського мовознавства», «Практичний курс основної іноземної мови», «Практичний курс основної іноземної мови», «Порівняльна лексикологія», «Лінгвокраїнознавство».

Постреквізити: «Порівняльна граматики», «Порівняльна стилістика», «Загальне термінознавство», «Переклад і науково-технічна комунікація».

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні розвинути та вдосконалити такі загальні компетентності:

ЗК-4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

спеціальні компетентності:

СК-2. Здатність використовувати у професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК-3. Здатність використовувати у професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються, а також структуру перекладознавчої професії та її роль у суспільстві.

СК-4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК-7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

СК-10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН-7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН-10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН-12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН-15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН-17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія розвитку англійської мови

Змістовий модуль 1.1. Германські мови. Давньоанглійська мова

Тема 1. Історія англійської мови як теоретико-практична дисципліна. Індоевропейські та германські мови. Періодизація історії розвитку англійської мови.

Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.

Тема 3. Давньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми .

Змістовий модуль 1.2. Середньоанглійський і новоанглійський періоди розвитку англійської мови

Тема 4. Середньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.

Тема 5. Середньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми.

Тема 6. Новоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.

Тема 7. Новоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми. Поширення англійської мови та її роль у сучасному світі.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	сем	інд	с.р.		лк	пр	сем	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Модуль 1. Історія розвитку англійської мови												
Змістовий модуль 1.1. Германські мови. Давньоанглійська мова												
Тема 1. Історія англійської мови як теоретико-практична дисципліна. Індоевропейські та германські мови. Періодизація історії розвитку англійської мови.	12	2		2		8	13,5	1		0,5		12
Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.	13	2		2		9	13	0,5		0,5		12
Тема 3. Давньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми.	13	2		2		9	13	0,5		0,5		12
Разом за змістовим модулем 1	38	6		6		26	39,5	2		1,5		36
Змістовий модуль 1.2. Середньоанглійський і новоанглійський періоди розвитку англійської мови												
Тема 4. Середньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.	13	2		2		9	13	0,5		0,5		12
Тема 5. Середньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми.	13	2		2		9	12,5	0,5				12
Тема 6. Новоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.	13	2		2		9	12,5	0,5				12
Тема 7. Новоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми. Поширення англійської мови та її роль у сучасному світі.	13	2		2		9	12,5	0,5				12
Разом за змістовим модулем 2.	52	8		8		36	50,5	2		0,5		48
Усього годин	90	14		14		62	90	4		2		84

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Історія англійської мови як теоретико-практична дисципліна. Індоевропейські та германські мови. Періодизація історії розвитку англійської мови.	<i>лекційне</i>	Теоретичні аспекти та джерела вивчення історії англійської мови. Класифікація індоевропейських та германських мов. Періоди у розвитку англійської мови.
2	Теоретико-практичні засади та класифікаційні засади історії англійської мови як навчальної дисципліни.	<i>семінарське</i>	Історія англійської мови як теоретико-практична дисципліна. Методи та підходи до її вивчення. Лінгвальні та екстралінгвальні фактори розвитку мов. Класифікація індоевропейських та германських мов. Живі та мертві мови. Поняття діахронії та синхронії у вивченні мов. Вплив екстралінгвальних та лінгвальних факторів на розвиток англійської мови. Періодизація англійської мови за Г. Світом та іншими науковцями. Давньоанглійський, середньоанглійський та новоанглійський період у розвитку мови.
3	Давньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.	<i>лекційне</i>	Загальна характеристика давньоанглійського періоду. Особливості формування та розвитку фонетичної, морфологічної підсистем мови в давньоанглійський період.
4	Історичні події в давньоанглійський період. Розвиток фонетичної та морфологічної підсистем мови в давньоанглійський період.	<i>семінарське</i>	Германські племена та їх появи на території Великобританії. Розвиток королівств Нотумбрія, Мерсія, Англія, Есекс, Сасекс, Весекс, Кент. Діалекти королівств. Особливості розвитку монофтонгів та дифтонгів у

			<p>давньоанглійський період. Основні фонетичні кількісні та якісні зміни староанглійських голосних: переломлення, дифтонгізація монофтонгів, зрощення. Зміни у системі приголосних: перший зсув приголосних, гемінація, палаталізація. Морфологічні категорії давньоанглійських іменників. Категорія відмінювання. Граматичні категорії давньоанглійських прикметників. Давньоанглійські займенники. Морфологічна класифікація давньоанглійських дієслів. Сильні, слабкі, претерито-презентні дієслова. Їх класи. Граматичні категорії дієслів та віддієслівних частин мови.</p>
5	<p>Давньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми.</p>	<i>лекційне</i>	<p>Основні риси давньоанглійського синтаксису. Розвиток лексичного складу мови в давньоанглійський період</p>
6	<p>Розвиток синтаксичної та лексичної підсистем мови в давньоанглійський період.</p>	<i>семінарське</i>	<p>Види синтаксичних відносин у давньоанглійських словосполученнях. Порядок слів у давньоанглійських реченнях. Види речень. Лексичний склад мови в давньоанглійський період. Етимологічні шари лексичного складу давньоанглійської мови.</p>
	<p>Середньоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.</p>	<i>лекційне</i>	<p>Загальна характеристика середньоанглійського періоду. Зміни в фонологічній та морфологічній підсистемах мови в середньоанглійський період.</p>

8	Історичні події в середньоанглійський період. Зміни в фонетичній і морфологічній підсистемах мови в середньоанглійський період.	<i>семінарське</i>	Історія скандинавського та нормандського завоювань Великобританії та їх лінгвістичні наслідки. Середньоанглійські діалекти. Основні писемні пам'ятки у середньоанглійський період. Становлення англійської орфографії. Кількісні та якісні зміни голосних у середньоанглійський період. Монофтонгізація дифтонгів у середньоанглійський період. Формування нових дифтонгів. Асибіляція, вокалізація та інші зміни приголосних. Парадигма іменника в середньоанглійський період. Зміни в системі давньоанглійських прикметників, іменників. Розвиток артикля. Зміни в системі дієслів в середньоанглійський період. Розвиток аналітичних форм дієслова.
9	Середньоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми.	<i>лекційне</i>	Зміни в синтаксичній та лексичній підсистемах мови в середньо-англійський період.
10	Зміни в синтаксичній і лексичній підсистемах мови у середньоанглійський період.	<i>семінарське</i>	Способи вираження синтаксичних зв'язків у середньоанглійських словосполученнях. Основні зміни у структурі простих та складних реченнях у середньоанглійський період. Способи вираження заперечення. Шляхи поповнення вокабуляра в середньоанглійський період.
11	Новоанглійський період розвитку мови. Фонетична та морфологічна підсистеми.	<i>лекційне</i>	Загальна характеристика новоанглійського періоду. Формування національної (літературної) англійської мови. Зміни в фонологічній та морфологічній підсистемах

			мови в новоанглійський період.
12	Історичні події в новоанглійський період. Зміни в фонетичній і морфологічній підсистемах мови у новоанглійський період.	<i>семінарське</i>	Введення книгодрукування, формування національної (літературної) англійської мови. Кількісні зміни голосних у новоанглійський період. Великий зсув голосних. Вокалізація й утворення нових дифтонгів. Вокалізація фрикативів та приголосного г. Інші зміни приголосних. Руйнування категорії відмінювання іменників у новоанглійський період. Зміни в системі прикметників та займенників у новоанглійський період. Зміни в системі дієслів. Розпад системи сильних дієслів. Подальший розвиток аналітичних форм. Поява службового do. Модальні дієслова. Неособові форми дієслова. Розвиток дієприкметників.
13	Новоанглійський період розвитку мови. Синтаксична та лексична підсистеми. Поширення англійської мови та її роль у сучасному світі.	<i>лекційне</i>	Зміни в синтаксичній і лексичній підсистемах мови в новоанглійський період. Поширення англійської мови та формування її національних варіантів. Англійська мова як «Lingua Franca».
14	Зміни в синтаксичній і лексичній підсистемах мови в новоанглійський період її розвитку. Національні варіанти англійської мови.	<i>семінарське</i>	Особливості структури простих та складних речень. Засоби синтаксичного зв'язку в складному реченні. Тенденції розвитку словникового складу мови в новоанглійський період. Поширення англійської мови у світі та формування її національних варіантів.

9. Форми та методи контролю

Методами контролю є: поточний (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»¹, передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія основної іноземної мови» передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (екзаменаційне завдання).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія основної іноземної мови» враховується:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення екзамену і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

Семестровий контроль з дисципліни «Історія основної іноземної мови» проводиться у формі, під час якого перевіряється володіння здобувачем освіти навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи.

Протягом року здобувачі освіти проходять два рубіжних контролі по двом змістовим модулям. Вони можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів та виконаного підсумкового екзаменаційного завдання.

Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший та другий змістові модулі та екзаменаційної оцінки. Для студентів заочного відділення підсумкова оцінка є сумою балів за контрольну роботу та іспит.

1 семестр, іспит

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумкове завдання (екзамен)	Сума
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	7	7	7	7	7	7	50	100

T1, T2 ... T17 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;
- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;

- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.
- бути терпимими і доброзичливими до однокурсників та викладачів.
- при вивченні курсу політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка»
https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

12. Методичне забезпечення

1. Kushch E. O. History of the English language. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. 206 p.
2. Kushch E. Varieties of English. Monograph. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2021. 182 с.
3. Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно)» підготовки бакалавра зі спеціальності 035 «Філологія» випускника НУ «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2024.
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019.
[https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi ya-bakalavr.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi-ya-bakalavr.pdf)

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. Верба Л. Г. Історія англійської мови. Посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 296 с.
2. Gramley S., Gramley V. The History of English / 3-d ed. London : Routledge, 2024. 394 p.
3. Jenkins J., Panero S. M. Global Englishes : A Resource Book for Students / 4-th ed. London : Routledge, 2024. 288 p.
4. Lerer S. Introducing the History of the English Language. London : Routledge, 2024. 300 p.
5. Trudgil P. The Long Journey of English. Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 202 p.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Англійська у світі сьогодні. URL : <https://www.open.edu/openlearn/languages/english-language/english-world-today-ukr?active-tab=description-tab>
2. Discover the History of English. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=aEH2GkuRIHs>
3. Crystal D. World Englishes URL : https://www.youtube.com/watch?v=2_q9b9YqGRY&t=10s